

Sygn. akt I PK 17/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko Szkole Podstawowej w K.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 stycznia 2020 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 20 września 2018 r., sygn. akt VII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 20 września 2018 r., sygn. akt VII Pa (...), Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. – w sprawie z powództwa M. K. przeciwko Szkole Podstawowej w K. – zmienił zaskarżony apelacją powódki wyrok Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 19 kwietnia 2018 r., sygn. akt IV P (...), w ten sposób, że przywrócił powódkę do pracy w pozwanej Szkole na poprzednich warunkach.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego strona pozwana zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

wskazano na przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. W ocenie autorki skargi „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące obligatoryjności zastosowania procedury zwolnienia nauczyciela określonej w art. 20 KN w przypadku braku wyrażenia zgody przez nauczyciela mianowanego na ograniczenie wymiaru etatu z powodów organizacyjnych na podstawie art. 22 ust. 2 KN”. Wskazano, że skarga jest oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie przepisów postępowania dotyczących sporządzenia uzasadnienia wyroku poprzez brak wyjaśnienia przez sąd podstaw odmowy zastosowania art. 45 § 2 kp w przypadku zgłaszania przez pracodawcę wniosku o ewentualne zasądzenie odszkodowania w przypadku zmiany rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Sąd w uzasadnieniu wyroku, zgodnie z utrwalonym orzecnictwem i poglądami doktryny, był zobowiązany do dokonania ustaleń faktycznych i podania motywów wyjaśniających niezastosowanie przepisu. Brak podania podstaw odmowy zastosowania w/w przepisu uniemożliwia ocenę czy przepis nie został zastosowany słusznie, tym samym utrudnia dokonanie prawidłowej kontroli kasacyjnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; ewentualnie - o oddalenie skargi kasacyjnej; w obydwu wypadkach o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności

wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179);

3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że autorka rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Postawiona w uzasadnieniu wniosku kwestia została sprowadzona do ogólnikowego zarysowania jakiegoś problemu. Brakuje uwzględnienia – w konstrukcji tego „zagadnienia” – stanowiska zaskarżonego wyroku tak w zakresie dokonanych ustaleń faktycznych jak i w zakresie oceny prawnej spornej w sprawie kwestii. Według Sądu drugiej instancji nie zostało wykazane przez stronę pozwaną istnienie przyczyny wypowiedzenia powódce stosunku pracy. Dowody przedstawione przez stronę pozwaną nie wykazały, żeby w szkole zaszły zmiany organizacyjne powodujące zmniejszenie liczby oddziałów. Z porównania treści przedłożonych przez pozwaną szkołę schematów organizacyjnych obejmujących rok szkolny 2016/17 i 2017/2018 wynika, że miały miejsce zmiany organizacyjne, ale nie doprowadziły one do zmniejszenia liczby oddziałów w szkole, a wręcz przeciwnie ich zwiększenia. W roku szkolnym 2016/2017 było 6 oddziałów w tym po jednej klasie II i III, a w roku szkolnym 2017/2018 było 7 oddziałów, w tym jedna klasa I i III. Liczba oddziałów nie ulegała zmniejszeniu, a wręcz przeciwnie - wzrosła. Ponadto ilość godzin edukacji wczesnoszkolnej wynosiła w roku szkolnym 2016/2017 - 25 i nie uległa zmianie w roku szkolnym 2017/2018. Według Sądu drugiej instancji wskazana powódce przyczyna wypowiedzenia stosunku pracy jest pozorna, a tym samym nie uzasadniała dokonania wypowiedzenia. Oceniając drugą ze wskazanych przyczyn wypowiedzenia Sąd drugiej instancji wskazał, że stanowi ona kryterium doboru powódki do zwolnienia zastosowanego przez pracodawcę, a nie samą przyczynę

wypowiedzenia. Niewątpliwie brak zgody nauczyciela na ograniczenie etatu powoduje uaktualnienie procedury z art. 20 Karty Nauczyciela. Niemniej jednak brak zgody na powyższe nie może stanowić wyłącznego kryterium doboru do zwolnienia. Niewyrażenie przez nauczyciela zatrudnionego na podstawie mianowania zgody na ograniczenie zatrudnienia w trybie określonym w art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) nie może stanowić wyłącznego kryterium doboru do zwolnienia na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 tej Karty (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2006 r., III PK 57/06, OSNP 2007, nr 19-20, poz. 272). W powołanym orzeczeniu Sąd Najwyższy wyjaśnił, że takie – jak chce tego strona pozwana – rozumienie braku zgody na ograniczanie wymiaru zadań nauczyciela powodowałoby, że prawidłowość doboru i zastosowane kryteria typowania nauczycieli do zwolnienia wymykałyby się całkowicie spod kontroli, co przeczyłoby istocie regulacji z art. 20 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela.

Pozwana nie wykazała w toku postępowania, że wytypowania powódki do zwolnienia dokonała w sposób obiektywny, uzasadniony i przejrzysty. Sąd drugiej instancji uznał, że przyczyna wskazana w oświadczeniu o wypowiedzeniu powódce stosunku pracy nie istniała, co czyni wypowiedzenie nieuzasadnionym. W konsekwencji powództwo o przywrócenie do pracy zasługuje na uwzględnienie na podstawie art. 45 § 1 k.p.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci

naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Autorka skargi nie przedstawia odpowiedniej argumentacji, którą wykazałaby oczywistą zasadność jej skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przede wszystkim twierdzenie o „naruszeniu przepisów postępowania dotyczących sporządzenia uzasadnienia wyroku” nie zostało powiązane z konkretnie wskazanym przepisem określającym tą kwestię (por. art. 328 § 2 k.p.c.). Ponadto skarżąca nie wykazała w uzasadnieniu wniosku nieodpowiedniości w zastosowaniu w sprawie przepisu art. 45 § 1 k.p. zgodnie z którym, w razie ustalenia, że wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedaniu umów o pracę, sąd pracy - stosownie do żądania pracownika - orzeka o bezskuteczności wypowiedzenia, a

jeżeli umowa uległa już rozwiązaniu - o przywróceniu pracownika do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowaniu.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. ma podstawę w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.